HASEN BİN AHMED (İbnü'l-Bennâ')

Hanbelî âlimlerinden. Hadîs, fıkıh, kırâat âlimlerinin büyüklerindendir. İsmi, Hasen bin Ahmed bin Abdullah bin el-Bennâ'dır. Künyesi, Ebû Ali idi. 396 (m. 1007) senesinde Bağdad'da doğdu. Kırâat, hadîs ve fıkıh ilimlerinde çok yükseldi. Devamlı va'z ve nasihat eder, dinî suâllere cevap verir, bu husûstaki fetvâları bildirirdi. Birçok âlimden ilim aldı. Çok kitap yazdı. 471 (m. 1079) senesi Receb ayının beşinde Cumartesi gecesi Bağdad'da vefât etti. Bâb-ı harb kabristanlığına defnedildi.

Kur'ân-ı kerîmin kırâat-ı Seb'asını (kırâat âlimlerinin bildirdiği yedi okunuş şeklini) Ebü'l-Hasen el-Hammâmî'den ve diğer âlimlerden aldı. Hadîs ilmini; Hilâl-i Haffâr'dan, Ebü'l-Kâsım el-Gavrî'den, Ebû Muhammed es-Sükri'den, Ebü'l-Hüseyn bin Bişrân ve kardeşi Ebü'l-Kâsım bin Bişrân'dan, Ebü'l-Feth bin Ebi'l-Fevâris'den, Ebü'l-Hasen el-Hammâmî'den ve daha birçok âlimden aldı. Onlardan çok hadîs-i şerîf dinleyip rivâyet etti. Fıkıh ilmini; babasından, Kâdı Ebû Ya'lâ el-Ferrâ'dan, Ebü'l-Fadl et-Temîmî'den ve onun kardeşi Ebü'l-Ferec'den öğrendi. Kâdı Ebû Ya'lâ'nın talebelerindendir. Mezhebinin mes'elelerini ve hılâf ilmini babasından öğrenmişti.

Fıkıh, hadîs, ferâiz (miras hukuku), usûl-i din ve daha çeşitli ilimlere yüzelliye yakın kitap yazdı. Her ilimde sağlam, güvenilir ve vesîka idi. Daha babası hayatta iken, Dâr-ül-hılâfe'nin doğu tarafında ders vermeye başlamıştı. Onun vefâtından sonra da ders vermeye devam etti. Kendisinden oğlu Ebû Gâlib Ahmed, Ebü'l-İzz bin Kâdiş ve daha başka âlimler ilim alıp rivâyette bulundular. O, günde iki kerre ayrı câmilerde ders verirdi. Birisi Câmi-i Kasr'da olup halkın dinî suâllerine fetvâ verir, bilmediklerini öğretirdi. Diğeri de Câmi-i Mensûr'da olup, gelenlere hadîs-i şerîf öğretirdi.

İbn-i Şafiî diyor ki, "Üçyüzden fazla büyük âlimden yazarak hadîs-i şerîf aldım. Onlar arasında, İbn-ül-Bennâ'nın kitaplarının çoğu kendi el yazısı idi. Ondan daha çok kitabı olanı görmedim. Onun kitapları benimkinden daha çoktu. O, ahlâkı temiz, yüzü güzel ve saçları beyaz, ilim ehline âşık ve onlara ikramı çok olan bir zât idi."

Kâdı Ebü'l-Hüseyn Muhammed bin Ebî Ya'lâ diyor ki, "Ben de ondan hadîs-i şerîf dinledim. O, nefsinin kötü isteklerine uyanlara karşı çok şiddetli bir edîb idi. Va'z ve nasihatleri çok te'sîrliydi."

> O'nun bildirdiği bir hadîs-i şerîfte Peygamber efendimiz buyurdu ki: "Şüphesiz ki cömertlik, Allahü teâlânın ahlâkındandır. Cömertlik ediniz ki, Allah da size cömert davransın! Allahü teâlâ cömertliği bir insan sûretinde yarattı ve onun kökünü, Cennetteki Tûbâ ağacının köküne yerleştirdi. Dallarını da Sidret-ül-müntehâ'ya bağladı. Onun dallarından ba'zısını dünyâya sarkıttı. O daldan birisine yapışan kimseyi Cennete sokar. Dikkat ediniz! Cömertlik, imândan bir şu'bedir. İmân da Cennettedir. Cimrilik de, Allahü teâlânın gazâb-ı ilâhiyyesindendir. Onun kökünü, Cehennemdeki zekkûm ağacının dibine yerleştirdi ve dallarından ba'zısını da dünyâya sarkıttı. O daldan birisine yapışan kimseyi Cehenneme sokar. Dikkat ediniz! Cimrilik, küfrün bir şu'besidir. Küfür de, Cehennemdedir."

Eserlerinin başlıcaları şunlardır.

1. Şerh-ül-izâh fin-nahvi: Ebû Ali el-Fârisî'nin "İzah" kitabının şerhidir, 2. Er-Risâlet-ül-mugniyye fis-sükût ve lüzûm-il-büyût,

3. Mûsânnefün fî tabakât-il-fukahâ, 4. Selvet-ül-hazîn ınde şiddet-il-enîn, 5. Nüzhet-üt-tâlib fî tecrid-il-mezâhib.

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Mu’cem-ül-müellifîn cild-3, sh. 201

2) Şezerât-üz-zeheb cild-3, sh. 338

3) Bugyet-ül-vuât cild-1, sh. 495

4) Tabakât-ı Hanâbile cild-2, sh. 243

5) Keşf-üz-zünûn sh. 212, 892, 1105, 2001